

Wanderung mit Ch. H. Spiess

In Bezděkov und Umgebung befinden sich zahlreiche Sehenswürdigkeiten und Naturschönheiten. Deswegen hat sich in diese Landschaft bereits im 18. Jahrhundert Christian Heinrich Spiess verliebt. Er war Wirtschaftsinspektor des Herrensitzes Bezděkov und wurde als Verfasser geheimnisvoller Geschichten und Romane berühmt. Heute könnte man sagen, dass er zu den Gründern von Horrorgeschichten gehörte. Die Inspiration für seine Schöpfung suchte er in einheimischen Wäldern, in Burg- und Festungsrüinen sowie bei dominanten Felsen mit bizarrer Formen. In dieser Gegend machte er gerne ganz alleine lange Spaziergänge. Unser Lehrpfad zeigt Ihnen einige von diesen Orten, stellt verschiedene Sehenswürdigkeiten vor, und zuletzt auch den Schriftsteller Ch. H. Spiess selbst.

Der Lehrpfad führt an den markierten Wanderwegen aus Bezděkov nach Vítaná, Struhadlo, Tetětice und über die Felsen Tupadelské skály wieder zurück nach Bezděkov. Der Lehrpfad ist in Zusammenarbeit mit der bayerischen Ortschaft Patersdorf entstanden und seine Realisierung wurde vom Dispositionsfond, Programm zur grenzübergreifenden Zusammenarbeit, Ziel 3 Tschechische Republik – Freistaat Bayern 2007 – 2013 mitfinanziert.

Výr velký hnízdí v lokalitě Tupadelských skal.

Vydala Obec Bezděkov v roce 2012 v nákladu 2000 ks.
Text a grafická úprava: Bc. Martin Kříž
Foto: Bc. Martin Kříž, Mgr. Ivan Lukeš (výr velký)
Překlad: Simona Fink

Christian Heinrich Spiess

Znalec zemědělství, herec a romanopisec Christian Heinrich Spiess se narodil 4. dubna 1755 v malé vesnici Helbigsdorf nedaleko Friebergu, ležícího na půl cesty mezi Saskou Kamenicí (Chemnitz) a Drážďany. Už v dětství se nechtěl spokojit s poklidným životem a toužil poznat svět. Když mu bylo dvanáct let, přijela do Friebergu kočovná divadelní společnost, která hocha natolik okouzila, že neváhal opustit domov a vypravit se s ní do světa. Se spolkem potulných herců se mladý Spiess dostal až do Prahy, kterou si na první pohled zamiloval. Na živobytí si zde vydělával různě, ale nejraději hrál v divadle. Členem divadla v pražských Kotcích se stal ve svých třidvaceti letech. Později zřejmě hrál i v Nosticově (Stavovském) divadle. V roce 1782 napsal pro divadlo svoji první hru. Později navštěvoval na Karlově univerzitě přednášky o literárním slohu univ. profesora Carla Heinricha Seibta.

Tajemná stránka jeho života začala milostným vztahem s hereckou kolegyní Sophií (někdy uváděnou jako Žofie) Körnerovou, jejíž krásu již dříve obdivoval majitel bezděkovského zámku a klatovský hejtman Kašpar Heřman Künipl. Tento muž vysokého společenského postavení nabídl Spiessovi novou a zajímavou pracovní příležitost. Na zámku se mu totiž uvolnilo místo hospodářského správce a hrabě mu chtěl tento úřad svěřit. Spiess jeho návrh přijal a do Bezděkova přijel i se svou milenkou Sophií. Od tohoto mo-

Kaple sv. Anny na přelomu 19. a 20. století.

Tupadelské skály byly oblíbeným výletním místem už koncem 19. století. Spiessův hrob na bezděkovském hřbitově.

mentu se dostáváme na tenkou půdu dohadů a pověstí, které říkají, že mezi hrabětem a oběma milenci vznikl milostný trojúhelník.

Podle některých pramenů se Spiess objevil v Bezděkově poprvé v roce 1788. Prokazatelně zde však byl už o dva roky dříve, kdy je podepsán jako zplnomocněnec v gruntovní knize Koryt a Tupadel.

Nové prostředí plné čistých a hlubokých lesů, ukrývající nespočetné vrchy a temná údolí, se mu velmi zalíbilo. Členitá krajina se mu stala zdrojem inspirace pro literární tvorbu. Hrdinové jeho románů a povídek jsou stejně jako on zmítáni neklidem, pronásledování přízraky z jiných světů, kteří se náhle zjevují a stejně záhadně opět mizí.

Spiess psal pilně a jeho tvorba se neustále rozrůstala o nová díla. Připomeňme si názvy některých z nich - Klára z Vysokého dubu, Mužiček Petr, čtyři svazky Životopisů sebevrahů, další čtyři svazky Životopisů šilenců, Kramář vedoucí svůj obchod pastmi a úklady, Zazděná slečna aneb Podivné příhody Marie z Hohenturu, čtyři svazky Rytířů se lvem ve znaku, Skalní duchové aneb Příhody barona z Binenbachu, Vrátný v pekle či Kamenné svatební lůžko.

Spiessovo dílo tvoří 43 svazků románových prací a 15 divadelních her psaných v německém jazyce. Některé jeho texty byly přeloženy i do českého jazyka - již za jeho života Prokopem Šedivým - vydávány pak byly i nejslavnějším klatovským rodákem, nakladatelem, knihkupcem a novinářem Václavem Matějem Krameriem (1753 - 1808).

Bez zajímavosti není ani fakt, že Spiess, který prý uměl česky, se nechal inspirovat některými pověstmi z Klatovska. Například „Skalní duchové“ mají své jádro ve vyprávění o strašidlech v tupadelských skalách či „Zazděná slečna“ má mít původ v údajném nálezů ženské kostry při úpravách bezděkovského zámku. Už méně známá je skutečnost, že Spiess byl i dobrým agronomem. Pro Hospodářsko-vlasteneckou společnost v Praze napsal i odborné práce o svých zemědělských zkušenostech.

Souvěké i pozdější zprávy vrstevníků popisují Spiesse jako štíhlého a elegantního muže zádumčivé tváře - mravů a způsobů ušlechtilých, kavalírských a srdce přímo zlatého.

Ch. H. Spiess zemřel v Bezděkově na zánět nervů a souchotiny 17. srpna 1799, kdy mu bylo pouhých 44 let. Dva týdny před tím, 3. srpna, zemřela ve věku 46 let bezdětná hraběnka Terezie Küniplová. S ní ho mělo pojít po odhalení nevěry Sophie Körnerové s hrabětem více než přátelství. Jejich téměř současná smrt zavdala příčinu k mnoha romantickým dohadům.

Některé zajímavosti se můžeme dočíst v závěti, kterou Spiess napsal už čtyři roky před smrtí. Jak napsal v úvodu, necítil se už tehdy zdravotně dobře. V testamentu všechn svůj majetek odkázal Sophii Körnerové, rozené Bauerové, jako své univerzální dědičce. Zároveň jí věnoval své spisy. Přál si být pohřben na bezděkovském hřbitově, co nejlíže zdi a u svého hrobu chtěl vysadit dva ovocné stromy. Dědička měla na hrob nechat umístit náhrobní kámen, na kterém chtěl mít vytesáno to, co si na náhrobku můžete přečíst i dnes. Náhrobek se stal po pohřbu součástí původní ohradní zdi, takže Sophie jeho přání, zdá se, vyplnila. V roce 1801 se pak provdala za hraběte Kašpara Heřmana Künipla.

Tupadelské skály byly jednou z inspirací Ch. H. Spiesse.

Zrekonstruovaný zámek v Tetětici.

Vítaná - ves založil v roce 1795 majitel bezděkovského panství hrabě Kašpar Heřman Künipl. Její původní název byl Schönwillkomm.

Struhadlo - je nejvýše položenou částí obce Bezděkov, která leží v nadmořské výšce kolem 608 metrů pod hřebenem, jehož vrchol tvoří Velký Bítov. Na návsi stávala zvonička, v domě čp. 20 fungovala hospoda a při cestě ze Struhadla do Tetetic bývala v 19. století obecná škola pro místní děti, které později chodily do školy v Bezděkově.

Tetětice - ves byly založena nejspíše na přelomu 12. a 13. století pravděpodobně v souvislosti s tzv. vnitřní kolonizací Čech. V držení vsi se vystřídala celá řada šlechtických rodů. František Albrecht Hrobčický z Hrobčic zde postavil v 18. století zámek a kapli sv. Isidora. Tehdy se ve vsi připomínal i pivovar a poplužní dvůr. Zámek byl ve druhé polovině 20. století ve špatném stavu. V současné době byl soukromým majitelem zrekonstruován.

Tupadelské skály - státem chráněná přírodní památka. Pás skal je dlouhý asi 230 m a vystupuje většinou do výše zhruba 10 m, maximálně však 15 m (Kočího hlava). Tyto nápadné oproti okolí vystupující skalní partie jsou zpravidla nazývány „kamýky“. Skály jsou oblíbeným místem horolezců a hnízdí zde výr velký. Bulizňkové skály jsou členěny do bizarních skupin, které odpradávná jítily lidskou fantazii a jistě byly i velkou inspirací pro romanopisce CH. H. Spiesse.

Obec Bezděkov

Spiessova naučná stezka s pozvánkou do Patersdorfu

Neprodejný výtisk

Tento projekt byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.
Kofinanziert durch die Europäische Union aus dem Europäischen Fonds für regionale Entwicklung.
„Investice do vaší budoucnosti.“ / „Investitionen in Ihre Zukunft.“

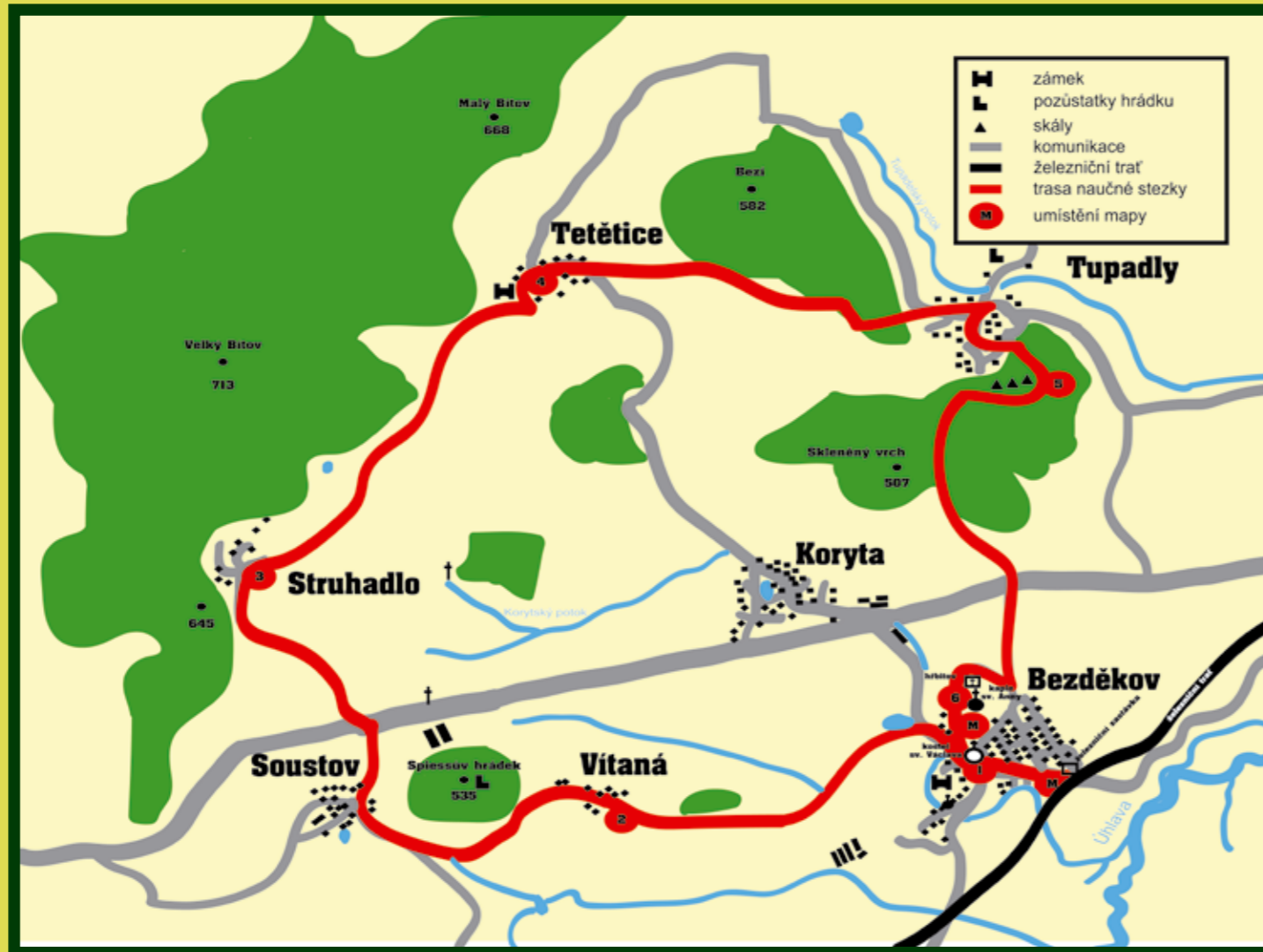
Zámek v první polovině 20. století.

Putování s Christianem Heinrichem Spiessem

Okolí Bezděkova skrývá mnohé zajímavosti, památky i přírodní krásy. Zdejší krajinu si proto už v 18. století zamiloval i hospodářský inspektor bezděkovského panství Christian Heinrich Spiess, který se zapsal do historie spíše jako autor tajemných povídek a románů. Dnes bychom mohli říci, že patřil mezi zakladatele hororu. Inspiraci pro svá díla hledal ve zdejších lesích, ve zříceninách hradů a tvrzí i u mohutných skal bizarních tvarů. Sem rád sám chodíval na dlouhé procházky. Naše naučná stezka Vás na některá z těchto míst zavede, představí Vám různé zajímavosti a postupně i samotného Ch. H. Spiesse. V závěru stezky můžete navštívit i jeho hrob.

Trasa naučné stezky vede po značených turistických stezkách z Bezděkova do Vítané, Struhadla, Tetětice a na Tupadelské skály, odkud se vrací zpět do Bezděkova.

Kostel sv. Václava a dům, ve kterém bydlel s rodinou F. J. Čech.

Trasa a zastavení naučné stezky

Naučná stezka vznikla ve spolupráci s bavorskou obcí Patersdorf a její realizace byla spolufinancována z Dispozičního fondu, Programu příhraniční spolupráce, Cíl 3 ČR - Svobodný stát Bavorsko 2007 - 2013. Stezka, která je dlouhá zhruba 16 km, má šest zastavení. První - u kostela sv. Václava v Bezděkově - pojednává zejména o historii obce. U tabule je umístěno nekryté odpočívadlo. Stezka odtud vede do Vítané - na okraji této vsi je zastavení č. 2 a kryté odpočívadlo. Zde se můžete pokochat výhledem do krajiny - na informační tabuli najdete panoramatické foto s popisy jednotlivých kopců. Trasa pak pokračuje přes ves Soustov, přetíná hlavní komunikaci Klatovy - Domažlice a dále směřuje do vsi Struhadlo, kde na návsi najdeme zastavení č. 3 s pozvánkou do Patersdorfu. Cestou ke Struhadlu je instalováno nekryté odpočívadlo. Zastavení č. 4 je v Tetětích s informacemi o zdejším zámku. Odtud pak stezka sestupuje k Tupadelským skalám, kde najdeme zastavení č. 5. Zde je popsána zejména Spiessova tvorba. Odtud vede cesta lesem zpět do Bezděkova. Poslední zastavení je před hřbitovem, kde můžete navštívit Spiessův hrob. Dvě podrobné mapy Bezděkovska najdete u kaple sv. Anny a u hasičské zbrojnice v Bezděkově. U nich jsou také krytá odpočívadla.

livých kopců. Trasa pak pokračuje přes ves Soustov, přetíná hlavní komunikaci Klatovy - Domažlice a dále směřuje do vsi Struhadlo, kde na návsi najdeme zastavení č. 3 s pozvánkou do Patersdorfu. Cestou ke Struhadlu je instalováno nekryté odpočívadlo. Zastavení č. 4 je v Tetětích s informacemi o zdejším zámku. Odtud pak stezka sestupuje k Tupadelským skalám, kde najdeme zastavení č. 5. Zde je popsána zejména Spiessova tvorba. Odtud vede cesta lesem zpět do Bezděkova. Poslední zastavení je před hřbitovem, kde můžete navštívit Spiessův hrob. Dvě podrobné mapy Bezděkovska najdete u kaple sv. Anny a u hasičské zbrojnice v Bezděkově. U nich jsou také krytá odpočívadla.

Zajímavosti z historie Bezděkova

První zmínka o Bezděkovu pochází z roku 1331, i když ves byla založena s největší pravděpodobností už ve 13. století. Nález různých předmětů z doby před Kristem však dokládají mnohem starší osídlení této lokality. U obce byly v minulosti nalezeny mohylové hroby.

Nejstarší část Bezděkova se skládala jen ze tří selských usedlostí a tří chalup, které stávaly v místě zámekového statku. Později vznikla i další stavení směrem k vrchu Římku s kostelíkem sv. Anny. Původní vsi se po rozšíření výstavby říkalo Dolejší a nové části Horní Bezděkov. Náves původně neexistovala.

Prvním známým držitelem Bezděkova byl počátkem 14. století Elbin z Bezděkova. Pak se zde vystřídala celá řada šlechtických rodů.

Stará gotická tvrz byla v průběhu 16. století přestavěna na renesanční zámek, který byl později barokně upraven. František hrabě z Morzina nechal v roce 1693 vystavět na vrchu Římek kostelík sv. Anny.

V roce 1758 je uváděn jako majitel Bezděkova krajský hejtmán Šebestián František Josef Künipl a po něm jeho syn, Kašpar Heřman Künipl. Právě v této době působil v Bezděkově Ch. H. Spiess.

Bezděkov na mapě prvního vojenského mapování z let 1764 - 1768. Na mapě je dobře vidět tehdejší rozloha Bezděkova, rybníky u vsi i alej spojující zámekový areál se dvorem ve Volenově. © 1st (2nd) Military Survey, Section No. xy, Austrian State Archive / Military Archive, Vienna © Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz> © Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.env.cz>

Vlastenec Leopold Kodym a F. J. Čech, otec básníka Svatopluka Čecha.

V první polovině 19. století se v držbě bezděkovského panství vystřídalo několik majitelů a v roce 1844 ho zakoupil František Korb z Weidenheimu. Ten zcela přestavěl zámek v novogotickém slohu a dal mu dnešní podobu. V té době byl správcem panství František Jaroslav Čech, otec pozdějšího českého básníka a spisovatele Svatopluka Čecha. S rokem 1848 byli v Bezděkově spojeni bratři Leopold a Josef Kodymovi, kteří se aktivně zúčastnili pražského červnového povstání a bojů na barikádách. Josef Kodym spolupracoval s Karlem Havlíčkem Borovským i Boženou Němcovou a později byl přinucen emigrovat.

V obci býval pivovar - původně v panském statku. Teprve počátkem 20. století vznikl nový pivovar na okraji obce při cestě ke Korytům. U obce bývaly tři mlýny a několik rybníků.

V roce 1899 začali Bezděkovští stavět rozlehlý kostel sv. Václava, který od té doby dominuje obci. Na den sv. Václava roku 1901 byl kostel vysvěcen biskupem Martinem Říhou z Českých Budějovic. Kostel byl postaven tak, aby pojal až 700 věřících.

Po druhé světové válce byl bezděkovský velkostatek příslušníkům rodu Korbů z Weidenheimu znárodněn. Byl pak řízen národní správou a později částečně rozparcelován.

Bezděkov se zámekem v roce 1811. Kresba: Karel Polák.

Pozvánka k návštěvě Patersdorfu

Patersdorf je obec v německé spolkové zemi Bavorsko, v zemském okrese Regen ve vládním obvodu Dolní Bavorsko. Ať už v Patersdorfu strávíte prodloužený víkend nebo delší dovolenou, jste zde na správném místě. Nádherné údolí Teisnachu a okolní nekonečné lesy a hory Bavorského lesa jsou jako stvořené k načerpání nových sil a energie do dalších dnů! Právě tady si ještě můžete vychutnat jedinečný prapůvod zdejší přírody, právě tady můžete nechat svou mysl volně plynout...

Kostel v Patersdorfu. V Patersdorfu najdete mnoho zajímavostí.

Obec se rozprostírá na 17 km². Dohromady čítá cca 1800 obyvatel, 28 přilehlých vesnic, osad a samot, jejichž okolí poskytuje úžasný prostor k relaxaci a kde na každém kroku pocítíte nefalšovanou radost ze života. Stranou od veškerého shonu nabízí nádherná krajina u Patersdorfu v údolí Teisnachu četné možnosti pro pěší turistiku. Místní turistické stezky vedou po mírných svazích příjemnými, stinnými lesy... Tady si svou dovolenou plnou objevů, poznání a nových zážitků užijete zcela a jedinečně podle svých vlastních představ. Centrální poloha Patersdorfu je naprosto ideálním výchozím bodem ke mnoha výletním cílům v Bavorském lese, jako jsou např. národní park, různá muzea, zážitková koupaliště či četné turistické trasy a okruhy, jež vedou do hor Bavorského lesa.